

## Chestiunea asigurărilor contra accidentelor

În numărul trecut al acestui Buletin, colegul nostru, D-l Inginer *G. Leurdeanu*, a semnalat un caz de asigurare al D-sale pentru accidente corporale, ce ar provoca invalidități permanente\*). Acest caz pune în o lumină foarte tristă modul cum unele Societăți de asigurări concep rolul moral și social al asigurărilor contra accidentelor și spulberă speranțele pe care actualii asigurați, sau cei ce ar fi dorit să se asigure, le-ar fi putut avea de la dănsese în momentele dificile și de durere ale vieții lor !

Cu chestiunea aceasta, a asigurărilor contra accidentelor, am fost nevoit să mă ocup încă din 1898, când fiind însărcinat cu organizarea și conducerea șantierului de consolidare a podurilor pe linia Ploești-Predeal, am putut să'mi dau seama, în urma unor răniri întâmplare lucrătorilor, de ce folos ar putea fi o instituțiune serioasă de asigurare. Din cercetările ce am făcut atunci însă, și din cele ce am citit că s'a făcut în alte țări în această privință, am rămas cu impresiunea că la noi nu avem cece ne-ar trebui în această privință. De atunci încoace am mai urmărit din când în când această chestiune, așa în cât cred că pot contribui și eu cu ceva la apelul pe care, cu drept cuvânt, îl face D-l *G. Leurdeanu* la finele articolului său.

Societățile de asigurare contra accidentelor au două scopuri: unul mare, uman, și anume îndulcirea loviturilor soartei prin repartizarea pagubelor cauzate unei persoane asupra unui număr cât mai mare de asigurați; iar altul mic, comercial, și anume procurarea de beneficii capitaliștilor ce dau fonduri Societăților spre a le fructifica. Societatea își îndeplinește rolul ei moral și social, cu atât mai mult, cu cât primul scop predominantă pe al doilea. Este incontestabil că Societatea trebuie să realizeze beneficii, însă numai până la o limită; se cere de re-

---

\*) În prezentul articol, D-l Inginer *I. Ionescu* tratează chestia din punct de vedere moral și social. În numărul viitor vom publica și un studiu juridic relativ la asigurările contra accidentelor. (N. R.)

gulă ca dividendele lor să fie mai mici ca ale altor întreprinderi comerciale sau financiare, căci beneficiile mari nu le pot realiza decât speculând nenorocirile, storcând mizeria! Iată ce spune, de exemplu, *Laurent* în această privință: „*Nu există comerț în care vânzătorul să câștige mai puțin asupra mărfii vândute decât comerțul de asigurări; nu este nici unul în care operațiunile să fie atât de onorabile*“.

Aceasta este formula cu care Societățile de asigurare trebuie să-și deslege problemele lor, acesta este marele principiu care trebuie să le călăuzească în condițiunile lor de asigurare. Din nefericire puține sunt societățile care își înțeleg astfel misiunea lor.

Exemplul citat de D-l *G. Leurdeanu* este cu totul caracteristic, însă nu e unicul. Dacă lumea nu le cunoaște, este că ziarele nu publică decât laudele ce se aduc Societăților, iar nu protestările contra lor. Întrebând pe D-l *G. Leurdeanu* de ce nu și-a publicat articolul său și prin ziare, D-sa mi-a răspuns că s'a dus la mai multe și că nici unul din cele mai răspândite nu a voit să îl publice!

Nu rezultă de aci însă că procedurile întrebuițate de Societăți nu sunt cunoscute. Așa de exemplu D-l *D. A. Dumitrescu*, profesor la Școala Superioară de Comerț din București, atrage în cursul său atențiunea elevilor asupra condițiunilor Societăților de Asigurare. Iată, de exemplu, ce se poate citi la pag. 171 din uvrăgiul său: *Principiile coprinse în art. 1—489 din Codul de Comerț, pentru Școalele Superioare de Comerț*“, la capitolul: „*Asigurarea cu prime*“.

„*Un principiu de cea mai mare însemnătate e că mai toate articolele din Codul de Comerț, relative la problema care ne preocupă, nu au decât o importanță secundară, întru cât întreaga chestiune a asigurărilor se găsește reglementată prin clauzele tipărite ale Societăților de Asigurare. Aceste clauze sunt cele pe care persoana doritoare să se asigure ar trebui să le studieze și să le cântărească cu mare grijă, refuzând consimțământul său la acelea care nu-i convin. Din nenorocire, în unanimitatea cazurilor asiguratul se resemnează să declare că le acceptă, fără chiar să le fi citit și fără să bănuiască, în buna lui credință, ce se ascunde la spatele poliței pe care o iscălește*“.

Iar mai departe, în o notă, D-sa spune :

«E aici un caz foarte grav de consimțământ viciat, nu numai prin eroare, dar și prin dol și violență morală (bine înțeles, numai în ce privește clauzele **derogatorii** de la lege și de la dreptate)».

La pag. 174 în nota (2) găsim apoi :

„In fapt însă Societățile înscriu în condițiunile lor generale de asigurare clauza prin care confiscă întreaga despăgubire cuvenită asiguratului, dacă acesta întârzie să facă încunoștințarea. Au însă precauțiunea să îngroape clauzele de felul acesta — numeroase — într'un noian de dispozițiuni banale și să tipărească totul cu litere microscopice, pe un format de hârtie imposibil, cu o cerneală a cărei paliditate face invizibil textul, dar foarte vizibil scopul urmărit».

Apoi dacă asemenea ideii predomină Societățile de asigurări și dacă de pe catedrele de *drept* se atrage atențiunea elevilor contra lor, care poate să fie încrederea în asigurări și dezvoltarea lor în țara noastră! Cum poate să mai prinză rădăcini în poporul nostru ideia asigurării, ideia „*triumfului prevederii umane asupra întâmplărilor nenorocite!*” Căci dacă o persoană se asigură contra accidentelor, face acest lucru, pentru ca în cazul când, Doamne ferește, accidentul va veni, să dispue de o sumă cu care să se poată căuta, să se întreție el și familia sa cât nu o mai putea munci, sau până își va găsi o altă ocupație compatibilă cu noua lui stare. Nu există nici un om cu mintea sănătoasă care să caute să-și rupă un picior, o mână, sau să-și piarză vederea în scopul de a se îmbogăți în dauna Societăților de Asigurare!

Asigurarea contra accidentelor trebuie să aibă la bază ideia de a se da primele ajutoare asiguratului, iar nu de a face bogați pe ciungi, ologi, orbi, etc. Condițiunile de asigurare trebuie să tindă la acest lucru; primele trebuiesc calculate din acest punct de vedere. Altfel asigurarea nu-și poate atinge marele ei rol. În cazul semnalat de D-l G. *Leurdeanu*, venit-a Societatea cu ceva în ajutor în urma accidentului? Interesatu-s'a ea de soarta asiguratului? Nici de cum! În condițiunile acelea asiguratul trebuie să se caute cu banii săi 6 luni, 1 an, etc.; sau dacă nu are bani, să se împrumute, de sigur nu cu 6% ; și dacă nici aceasta nu ar putea să o facă, să apeleze la mila altora, sau să rămâe în chinuri și nenorocire, căci de la Socie-

tate nu are nimic de sperat! Trebuie somațiune prin portărei, trebuie să vie la București, chiar de ar locui la Dorohoi, trebuie să dea Societatea în judecată, să aștepte ziua procesului, sentința Tribunalului! Și tot nu s'a isprăvit! Societății îi dă mâna să facă Apel; deci nouă expertiză poate, nouă judecată, noi avocați, sentință, etc.! Și după toate acestea, cu ce se alege? Cu continuarea de a plăti înainte 3 ani primă Societății, ca și când nu i s'ar fi întâmplat nimic, și au în schimb recompensa de 6% anual, la suma ce prevăzuse cât va costă accidentul, și cu care nu s'ar acoperi nici dobânzile sumelor cheltuite cu căutarea pe timp de 6—7 luni de zile! Și pentru ce toate acestea? Pentru că nu s'a văzut dela început că invaliditatea este permanentă, adică asiguratul nu a căzut așa, ca să nu se mai scoale, ca să nu mai poată ridică glasul nici odată spre ași reclama dreptul său, și astfel să nu mai deranjeze Societatea în calculele sale! Societatea a văzut că asiguratul se caută, deci că nu vrea să rămâe permanent invalid, sau să moară. Ea își rezervă dreptul să mai aștepte trei ani spre ași încasa primele și a vedea ce se întâmplă cu asiguratul ei. Dacă mai trăește, e că invaliditatea nu e permanentă, adică pe veci, și deci nu i se cuvine suma asigurată; dacă moare în acest interval, invaliditatea e în adevăr permanentă, dar condițiunile spune, că familia nu va lua nimic! Prevederea și fericirea asiguratului se realizează dar în ambele ipoteze!

Ei bine, în condițiunile arătate mai sus, mai poate fi vorbă de prevedere, asigurare, de rolul ei moral și social? Se mai aplică aci principiile lui *Laurent* date mai sus? Care ar fi fost soarta unui biet lucrător sau meseriaș în aceste condițiuni? Cu ce s'ar fi căutat el? cu ce și-ar fi întreținut familia? cu ce ar fi susținut judecata la București până la Curtea de Apel? De sigur că nu ar fi putut face toate aceste lucruri și atunci prevederea lui de a se asigura nu ar fi avut de efect decât să rămâe schiop toată viața, în care caz Societatea i'ar fi dat ca recompensă suma pentru care se asigurase, în schimbul unei mulțumiri prin ziare ce i s'ar fi adus că nu i'a dat mijloacele să se caute pentru ca să ajungă acolo unde a ajuns!

Iată dar la ce ar duc condițiuni ca cele actuale pentru asigurările contra accidentelor. Cine își putea închipui că în chestiuni de umanitate, de accidente ce reprezintă dureri și văr-

sări de sânge pentru asigurat, dureri și lacrimi pentru familia lui, prevederea asiguratului să nu se obțină decât prin sentințele Curților de Apel! „*Quel spectacle affligeant*“ zice „*Cheyson*“, *que celui d'un ouvrier blessé, mutilé, et qui par deconfiture de la caisse de secours ou d'assurance chargée de lui servir sa pension, serait privé de cette ressource, le prix sacré du sang. Il faut éviter ce malheur et ce scandale, c'est-à-dire trouver un système qui donne toute sécurité à ces fonds.*“

Acest sistem a fost găsit de mulți în darea în judecată. Calea aceasta însă, pe lângă că e de multe ori lungă, are și multe inconveniente. Iată ce spune, de exemplu, *Réné Jourdain* în un raport trimis Congresului internațional de accidente din 1889 :

„*Supt imperiul legilor actuale, tribunalele sunt cu totul stăpâne în a fixa indemnizările în toate cazurile de răniri, fără nici o regulă și fără nici o limită. Aprecierea lor este suverană. In caz de moarte, indemnitațiile datorite celor în drept sunt de asemenea fixate de tribunale, după voință. Nu e nevoie de o largă cercetare a acestei stări de lucruri, pentru ca să recunoaștem că el constituie arbitrarul cel mai absolut cu toate inconvenientele sale, și că o lege asupra materiei este necesară. Toate partidele și sindicatele, patronii și lucrătorii sunt unanimi a spune că o reglementare, or care ar fi ea, ar fi preferabilă acestui arbitrar, care dă loc în toate zilele la judecăți din cele mai contradictorii.*“

*Nu-i poate trece nimănui prin gând să pună în bănuială spiritul de justiție al magistraturii noastre, cea mai imparțială și cea mai integră din toate. Și cu toate acestea, după starea spiritului judecătorilor în fața cărora se prezintă afacerea și circumstanțele exterioare ale faptelor, cu totul analoage în fond, se văd, în loc de soluțiuni identice, contradicțiunile cele mai stranii.*

*Aceasta justifică acea sete de siguranță și fixitate, care domină preocuparea tuturor celor ce iau parte la aceste importante chestiuni.*“

Pentru ca să se vadă că părerile acestea sunt perfect justificate, voi cită aci un caz foarte caracteristic care s'a întâmplat în Franța în anul 1901. Trei Curți de Apel și anume cea din *Paris* la 16 Fevruarie, cea din *Lyon* la 27 Martie și cea

din *Rennes* la 5 Noemvrie au avut să judece acelaș caz, și anume ce despăgubire trebuiă dată unui chior care și-a pierdut și al doilea ochiu, în urma unor accidente de lucru. Pierderea unui ochiu se socotește 33% din o invaliditate permanentă; pierderea a doi ochi ca o invaliditate completă. Curtea din *Paris* a raționat astfel: ochiul cel bun al chiorului ținea locul a 2 ochi buni. Deci pierderea lui va fi ca și a doi ochi. Deci invaliditatea e de  $2 \times 33\% = 66\%$ . Curtea din *Lyon* a considerat că pierderea ochiului bun lasă orb pe lucrător, și i'a dat procentul 100% pentru invaliditate. Curtea din *Rennes* a zis că nu e de vină patronul uzinei decât pentru un ochiu, el nu poate fi răspunzător de accidente anterioare, și în consecință i'a aplicat procentul 33% pentru pierderea unui ochiu! Curtea de Casație însă a tranșat diferendul admițând principiul că *chiorul ce pierde un ochiu rămâne orb!* Invaliditatea e dar totală.

Chestiunea apoi a fixării gradului de invaliditate permanentă, sau incapacitate totală ori parțială de lucru este greu de stabilit. S'ar putea crede că medicii pot da judecătorilor indicațiuni destul de precise în acest scop. Ca să se vază la ce ne putem aștepta în această privință, iată ce sfat se dă medicilor experți, la cazuri de accidente, pentru procese de asigurări, de către *E. Forgue*, Profesor la Facultatea din Montpellier și corespondent al Academiei de Medicină și *E. Jeanbrau*, Profesor agregat la aceeași facultate, și laureat al Societății de Chirurgie :

*„Donc soyez réservés dans vos conclusions et présentez-les toujours sous une forme dubitative. Dites simplement: „ Il est probable que l'incapacité résultant de cette blessure sera temporaire et qu'il sera possible d'en connaître le résultat définitif dans un mois, sauf complications“.*

Iată sfaturi frumoase date de corespondenți de Academie, de laureați în Chirurgie și date în anul 1905! Ce preț dar poate să mai pue asiguratul pe expertiza medicului !

Ce este de făcut în această stare de lucruri? Până când se va face o lege clară în această privință, nu rămâne decât ca cinevă să nu se asigure până ce nu va studiă complet toate condițiunile ce i se pun, și dacă vede că condițiunile nu corespund scopului său, să aibă tăria și voința să economisească sumele ce ar fi să le dea Societăților, depuindu-le la Case de

Economie. Facerea unei Case de Asigurări de Stat, ar inspira mult încrederea în asigurări și le-ar da o mare dezvoltare, căci după cum spune *Cheysson* „*Statul este providența reală, el are încrederea universală*“.

În fine Societățile de asigurare trebuie să asculte și de cei ce le atrag atențiunea asupra rolului lor moral și social, iar nu numai de cei ce le reamintesc de rolul lor financiar. Ele nu trebuie să uite cele ce a spus senatorul *Maze* la congresul de Mutualitate din 1889 din Paris, pe care-l prezidă :

„*Cum, numai prin aceia că s'au găsit oameni de înaltă valoare morală și intelectuală care au voit să examineze de aproape funcționarea Asociațiilor noastre, starea problemelor ce interesează 1.500.000 persoane, și care din nenorocire nu preocupă în destul nici opiniunea, nici puterile publice, acești oameni să fie acuzați că vă sunt adversari, aproape inamici! Asta ar fi în adevăr un mod cu totul straniu, cu totul nedrept, de a privi lucrurile; bunul simț însă le va da lesne dreptate și îi va saluta ca amici devotați pe aceia care caută, cu noi și pentru noi, lumina și adevărul*“.

Din parte-mi nu am nimic cu nici una din Societățile de Asigurare; nu sunt asigurat la nici una, și în condițiunile pe care le pun actualmente, nu mă voi asigura la nici una.

I. Ionescu

Inginer-Şef, Profesor la Şcoala  
de Poduri și Şosele.

---

## DIVERSE

---

*Titlul de inginer. — Originele cuvântului.* — Se admite în general că titlul de *inginer* a luat naștere către anul 1450 pentru a denumi astfel pe constructorii de mașini de războiu. A cincea ediție a *Vocabularului Academiei Crusca*, fondată în 1587 la Florența, îi atribuie o origină mai veche.

În 1156, *Analele din Milan* menționează un arhitect mi-